

Genocida českých Romů a Sintů v době 2. svět. války byla v jejich 600 leté přítomnosti v českých zemích bezesporu přelomovým obdobím.

Přelomovým v tom smyslu, že Romové a Sintí pochopili, čeho všeho je člověk, který Romy nenávidí schopen, dá li se mu moc a pocit, že za své chování neponese zodpovědnost. České protektorátní instituce, četníci, policejní úředníci se v roce 1942 chopili možnosti zbavit se jednou pro vždy nenáviděných v tehdejší žargonu „cigánů“. Československé úřady už od roku 1937 soustavně žádali o zřízení speciálních táborů pro „cikány“ jakožto rasově odlišnou skupinu obyvatel, která prý „ohrožuje okolní obyvatelstvo“.

Tento záměr se jim málem povedl po vpádu německých vojsk do Československa V R. 1939 a tzv. soupisu cikánů a cikánských míšenců ze srpna 1942, vyhlášeného na území protektorátním ministerstvem vnitra a událostí, které na soupis navazovali. Podrobnější informace o věznění původních českých kočovných Romů a Sintů si můžete na tomto webu otevřít v jiných kapitolách, proto se budu věnovat jinému pohledu na problém.. Romové velmi dobře pochopili svoje druhořadé postavení ve společnostech. A já po svých zkušenostech je chápu. Příběh moji maminky a její rodiny, které v KT Lety zahynul její otec a její prvorozené děťátko je modelovou ukázkou chování protektorátních Čechů k původním českým Romům a Sintům. Odráží se v něm jak negativa, tak i pozitiva. Bohužel negativa v podstatně větší míře. A tak musím, ač nerad konstatovat, že Romové, kteří přežili neměli potřebu se o svém utrpení komukoli z majority svěřovat. Pokud k tomu došlo, tak jenom v případech, když se někdo z vážených z jejich řad přimluvil a když už vyprávěli, tak říkali jenom to, co potřebovali a za finanční obnos. A pozůstalí po obětech to mají zrovna tak. A to je v tomto ohledu obrovský, velmi těžko řešitelný problém. V německu se o toto se štědrou podporou německé vlády velmi dobře stará Dokumentační středisko německých Sintů a Romů, jejímž ředitelem je významná romská osobnost Romani Rose . My v ČR bohužel nedisponujeme vzdělanci v této oblasti a nemáme také dost financí, jako například Židé. Ti si Šoa mohou zkoumat a zveřejňovat informace sami. A to má své opodstatnění.

Je potřeba vědět, že z 6500 protektorátní českých četníků soupisem podchycených českých Romů a Sintů přežila pouhá desetina.

Řekněme si, co máme prozatím k dispozici. Bezesporu studie váženého historika prof. Ctibora Nečase, který se téměř po celý svůj profesní život zabýval zkoumáním toho, co se zejména moravským Romům stalo. Pan profesor svoje poznatky publikoval v totalitní době a byli známi jen úzkému okruhu odborníků. Na jeho práci určitě lze stavět. Ve větší míře se ale spoléhám na to, co Institut Tereziánské iniciativy ve spolupráci s MRK zdokumentuje a ve spolupráci s pozůstalými zveřejní. A zveřejní jenom tolik, aby se vzhledem k vyhoceným vztahům Romů s podstatnou částí většiny nenadělalo více škody, než užitku. A je toho ke zkoumání a zveřejnění opravdu dost. 1. Zejména jak probíhalo usazování Romů a Sintů po roce 1940 v jednotlivých obcích? 2. Jaký tlak vyvíjeli němečtí nacisté na protektorátní vládu, respektive Ministerstvo vnitra na to, aby se v konečném důsledku čeští četníci podíleli na smrti minimálně 500 set Romů již na území protektorátu, zejména dětí? 3. Jaký podíl měli

konkrétní protektorátní úředníci, včetně tehdejšího ministra vnitra generála Ježka na chování českých dozorců v táborech? 4. Jak v srpnu 1942 probíhal soupis cikánů a cikánských míšenců v jednotlivých okrscích? 5. Je potřeba také zdokumentovat úlohu některých policistů, kteří část rodin upozornili na hrozící nebezpečí a ti měli šanci se ukrýt. 6. Zrovna tak je záhodno popsat a zveřejnit příběhy Čechů, kteří našim lidem v ukrývání se před pronásledováním pomohli.

7. Co bylo našim lidem zabaveno a nikdy nevráceno? V tomto ohledu musím poznamenat, že Židé mají svoje majetkové záležitosti téměř vyřešeny na rozdíl od Romů, se kterými se o tom nikdo nechce bavit. 8. Jak probíhalo zatýkání Romů a Sintů v Sudetech, kde říšské zákony začali pro Romy a Sinti platit okamžikem odtržení pohraničních částí tehdejšího Československa a vyhlášení „Sudet“? O této skupině českých Romů a Sintů se téměř nic neví. 9. Jaký postoj k Romům zaujímali sudetští Němci?

Otázek je mnoho a tak jak budou badatelé v archivech objevovat nové poznatky, budou se nabízet další. Prostě nekonečný příběh, zrovna tak jako v případě Židovského národa.

Z hlediska závěrů objevených skutečností, které by na veřejnost měli mít pozitivní vliv pokládám za důležité, aby se historikové nesoustředili jen na zveřejňování toho, co objevili, ale také, aby publikovali svoje osobní pohledy na daný problém. Myslím, že se nám pozůstalým spolu s veřejností, které velkovepřín v letech vadí, podařilo pro otevřený dialog v ČR vytvořit příslušnou atmosféru.

VPORH v ČR, z.s., v r. 2015